

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติ
ของชุมชนอำเภอสีโคตตะบอง นครหลวงเวียงจันทน์
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

The Development of Cultural and Natural Tourism
in the Community of Sikhottabong District,
Vientiane, Lao People's Democratic Republic

จันทน์เพชร อินใจ (Chanphet Inchai)¹

วุฒิชาติ สุนทรสมัย (Vuttichat Soonthonsamai)²

ธินิกานต์ สังข์สุวรรณ (Tinikan Sangsuwan)³

Received: November 21, 2021

Revised: December 30, 2021

Accepted: March 16, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว 2) ศึกษาระดับความคิดเห็นต่อความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว 3) เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และ 4) เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็น

¹ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา
Master of Business Administration, Faculty of Management and Tourism,
Burapha University

² สาขาวิชาการตลาด คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา
Marketing Major, Faculty of Management and Tourism, Burapha University

³ สาขาท่องเที่ยวและโรงแรม คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา
Tourism and Hotel Major, Faculty of Management and Tourism, Burapha
University

ด้านความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จำแนกตามลักษณะทางสังคมของประชากร ใช้วิธีเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์กับกลุ่มตัวอย่างคือ นักท่องเที่ยวชาวลาวและคนในพื้นที่ จำนวน 400 คน การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ MANOVA ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นด้านองค์ประกอบของศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และด้านความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวนครั้งในการท่องเที่ยวที่ต่างกันมีผลต่อระดับความคิดเห็นด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และอายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และจำนวนครั้งในการท่องเที่ยวที่ต่างกันมีผลต่อระดับความคิดเห็นด้านความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำผลที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: การพัฒนา, ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว, อำเภอสหัสขันธ์

Abstract

This research aimed at 1) examining opinions on tourism potential, 2) exploring opinions on expectations and needs for tourism management, 3) comparing opinions on tourism potential, and 4) comparing opinions on expectations and needs for tourism management based on the population's social characteristics. An online questionnaire was used for data collection, with 400 samples including Lao tourists and residents. The test statistics of MANOVA was employed for data analysis. The results showed that the opinions on tourism potential and on expectation and needs for tourism management, both overall and by aspect, were at a high level. Also, the hypothesis testing indicated that occupation, education level, income, and frequency of travel were factors impacting opinions on tourism potential; whereas, age, status, occupation, educational level, income, and frequency of travel had an impact on

expectations and needs for tourism management. Finally, the findings of this study would be applicable to the sustainable development of cultural and natural tourist attractions.

Keywords: Development, Tourism Potential, Sikhottabong District

บทนำ

การท่องเที่ยวมีความสำคัญไม่เพียงแต่นำไปสู่การเปิดตัวโครงการและโครงสร้างพื้นฐานใหม่ ๆ รวมถึงที่พัก บริการขนส่งทั้งทางบกและทางอากาศเท่านั้น แต่ยังเป็นตัวกระตุ้นการจ้างงานและโอกาสทางธุรกิจสำหรับคนในท้องถิ่น จึงทำให้การท่องเที่ยวเป็นแรงผลักดันการเติบโตเศรษฐกิจของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว Ministry of Planning and Investment (2016, pp. 70-75) คาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 3.3 พันล้านเหรียญสหรัฐใน พ.ศ. 2571 จากจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าและรายรับจากนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น รัฐบาล สปป.ลาว ได้ตระหนักถึงการท่องเที่ยวว่าเป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับการเติบโตและช่วยให้ทุนต่างชาติสูงถึงร้อยละ 70 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแรงจูงใจเพื่อดึงดูดการลงทุน รัฐบาลลาวจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนา โดยเฉพาะการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงเป็นกระบวนการวิวัฒนาการของการพัฒนาแบบรอบด้าน ถือเป็นเป้าหมายและแนวทางใหม่ของการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมให้มีการเติบโตที่สมส่วนระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ วัฒนธรรมสังคม และสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ในการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมตามแนวทางการพัฒนาต้องเอื้อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ สังคม และการรักษาสิ่งแวดล้อมไปพร้อม ๆ กัน

การพัฒนาการท่องเที่ยวนอกจากจะก่อให้เกิดประโยชน์แล้ว ยังอาจก่อให้เกิดปัญหาได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นจะต้องมีมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ในขณะเดียวกันต้องสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว ตอบสนองความต้องการในปัจจุบันโดยไม่เสี่ยงต่อการทำลายทรัพยากรเพื่อคนรุ่นต่อ ๆ ไป ในอนาคต (Mohieldin & Evers, 2017 cited in Justice, 2019; World Commission on Environment and Development, 1987) และหากเมื่อศึกษาลักษณะทางสังคมของประชากรและพฤติกรรมการท่องเที่ยวส่วนนี้ จะสามารถรับรู้ได้ถึงระดับความคิดเห็นทั้งในส่วนที่ต่างกันและไม่ต่างกัน (ณัฐกานต์ พงษ์สรนันท์, 2561; ปรัชญา บุญเดช

และแสงแข บุญศิริ, 2561) ซึ่งสามารถนำข้อมูลลักษณะพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ความคาดหวังและความต้องการดังกล่าวไปวางแผนกำหนดกลยุทธ์การตลาดรวมถึง แนวทางการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว โดยอาศัยศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ชีตความสามารถหรือความพร้อมของปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นประจักษ์และมีความโดดเด่น มาพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและ ธรรมชาติ เพื่อรองรับและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยว (ปรัชญารณ ไชยคช, ดวงธิดา พัฒโน, ธนฤช สุวรรณ, นกุล ชื่นพัก และวรลักษณ์ สลิตศศิวิมล, 2558; วุฒิชชาติ สุนทรสมัย และคณะ, 2550) ซึ่งแผนพัฒนาต้องให้มีความต่อเนื่องและ เชื่อมโยงของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน (ประสิทธิ์ เวทประสิทธิ์, ศิริชัย เพชรรักษ์ และสังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2561) และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ในการดำเนินการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ทั้งด้วยความเต็มใจและ ตามระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมายกำหนด (สมบัติ นามบุรี, 2562)

ในด้านการท่องเที่ยว สี่โคตตะบองเป็นอำเภอหนึ่งที่มีสถานที่ท่องเที่ยวทาง ด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม วัดวาอาราม ปุชนิยสถาน สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และยัง อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติและภูผาป่าไม้เขียวงาม โดยมีธุรกิจบริการ-ท่องเที่ยว ทั้งหมดจำนวน 259 แห่ง มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ จำนวน 13 แห่ง สถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติหลายแห่งเป็น แหล่งท่องเที่ยวที่มีมายาวนานและมีความสวยงามตามธรรมชาติ ทำให้เป็นที่รู้จักของ นักท่องเที่ยวอย่างแพร่หลาย (Planning and Investment Office of Sikhottabong District, 2020, pp. 2-25) แต่เนื่องจากในระยะที่ผ่านมาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ยังมีลักษณะกระจุกกระจายขึ้นกับเจ้าของกิจการหรือนักลงทุนเป็นส่วนใหญ่ทำให้ ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและประสานเชื่อมโยงของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวและแผนพัฒนาของรัฐบาลต่อผู้ประกอบการ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวยังไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร ด้านการส่งเสริมตลาด การท่องเที่ยวและงบประมาณในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกยังมีน้อย รวมทั้งการมีส่วนร่วมและการสร้างจิตสำนึก ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรม ของแหล่งท่องเที่ยว สภาพแวดล้อม และปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดจากการขยายตัวของ การท่องเที่ยวในอนาคต จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พบว่า อำเภอสีโคตตะบองมีเงื่อนไขตาม 5 องค์ประกอบของศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวก ความสวยงามและมีชื่อเสียง และสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว (ปรัชญากรณ์ ไชยคช และคณะ, 2558; ศราวุฒิ ใจอดทน, 2561; อรรถพร กีก้างพลู และกนกกานต์ แก้วนุช, 2560) บวกกับจุดเด่นของสถานที่ท่องเที่ยวที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติและวัฒนธรรมอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน ไม่ไกลจากตัวเมืองใช้ระยะเวลาเดินทางที่สั้น มีความสะดวก และเข้าถึงได้ง่าย ดังนั้น หากดึงศักยภาพและอาศัยจุดเด่นลักษณะของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่มีอยู่มาพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติก็จะสามารถประหยัดงบประมาณในการลงทุนสร้างผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความแตกต่างและสร้างทางเลือกในรูปแบบของการท่องเที่ยวมากขึ้น ประหยัดเวลาและงบประมาณในการมาท่องเที่ยวโดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงได้มุ่งเน้นศึกษาระดับความคิดเห็นต่อด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นด้านความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จำแนกตามลักษณะทางสังคมของประชากร โดยการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวจากศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ การรับรู้ถึงความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อมาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนา ซึ่งผลการวิจัยเชิงประจักษ์ที่ได้นี้จะประโยชน์ต่อทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงผู้ประกอบการสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอสีโคตตะบอง นครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ให้มีประสิทธิภาพและความยั่งยืนต่อไป

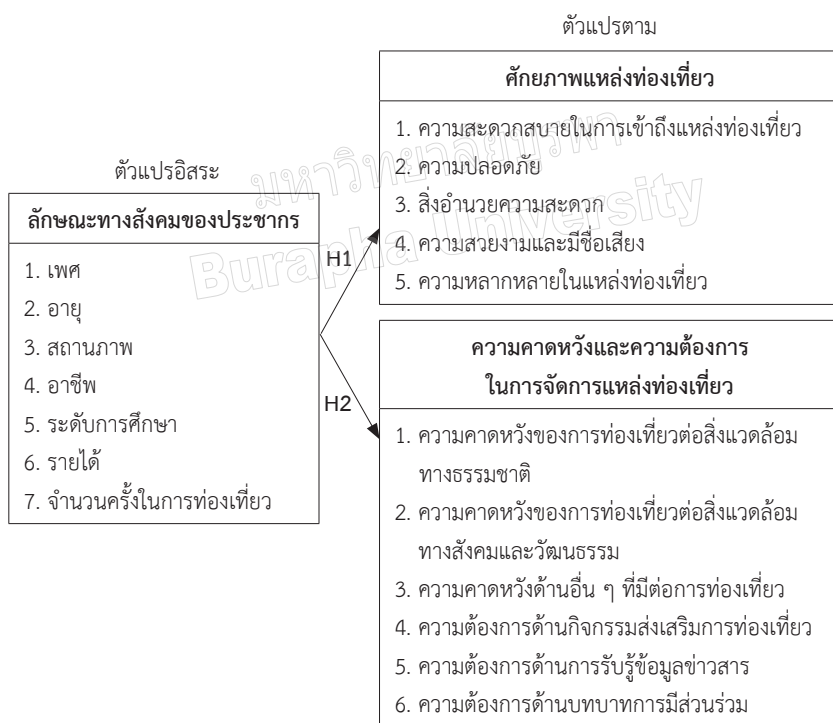
สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 (H1): ลักษณะทางสังคมของประชากรที่แตกต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 (H2): ลักษณะทางสังคมของประชากรที่แตกต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นต่อความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติต่างกัน

ภาพ 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์การวิจัย

1. หน่วยงานภาครัฐสามารถนำศักยภาพที่มีมาปรับปรุงและเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น และจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ทำให้อำเภอสีโคตตะบองกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติ

2. ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลลักษณะพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวไปวางแผนกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางสังคมของประชากร

ณัฐกานต์ พฤษสรนันท์ (2561, หน้า 33) ได้อธิบายว่า ลักษณะเฉพาะของนักท่องเที่ยวแต่ละคนมีอิทธิพลมาจากตัวแปรทางด้านประชากรศาสตร์ ซึ่งเป็นตัวแปรที่อยู่ในตัวนักท่องเที่ยวเอง เช่น อายุ เพศ การศึกษา ขนาดครอบครัว วัฏจักรชีวิตและครอบครัว อาชีพ รายได้ ศาสนา และสัญชาติ เป็นต้น วลัยพร รุ่งตระกูลไพบูลย์ (2558, หน้า 26-27) กล่าวว่า พฤติกรรมนักท่องเที่ยว หมายถึง ความต้องการของนักท่องเที่ยว ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าทางการท่องเที่ยว กระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าทางการท่องเที่ยวในระยะก่อน ระหว่าง และหลังการตัดสินใจซื้อ รวมถึงกิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยวและผลกระทบจากกิจกรรมเหล่านั้น ส่วนด้านแนวคิดของ Pizam and Mansfeld (2000 อ้างถึงใน เลิศพร ภาระสกุล, 2555) ชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคมที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการเดินทางประกอบด้วย แรงจูงใจต่าง ๆ ความปรารถนา ความต้องการจำเป็น และความคาดหวังต่าง ๆ จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาของปรัชญา บุญเดช และแสงแข บุญศิริ (2561, หน้า 122-138) พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่ประกอบด้วย อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนต่างกันของนักท่องเที่ยว ส่งผลต่อความต้องการด้านการท่องเที่ยว และความคิดเห็นต่อศักยภาพการท่องเที่ยวถ้าเลขาธิการ อำเภอย้ายอด จังหวัดตรัง แตกต่างกัน ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะทางสังคมของประชากรและพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันนั้นสามารถส่งผลต่อพฤติกรรมและระดับความคิดเห็นทั้งในส่วนที่ต่างกันและไม่ต่างกัน โดยความต้องการและความคิดเห็นจะขึ้นกับบริบทพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ความพึงพอใจ และประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงปัจจัยด้านใดด้านหนึ่ง

แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความพร้อมในด้านคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของแหล่ง/ทรัพยากรการท่องเที่ยวในการให้บริการและดึงดูดนักท่องเที่ยวเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการพัฒนาและปรับปรุงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น โดยศักยภาพจะมีความแตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่ เกณฑ์ และศักยภาพของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 6 ลักษณะ คือ คุณค่าของสถานที่ท่องเที่ยว ความสะดวกสบายในการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อม ข้อจำกัดในการสนับสนุนการท่องเที่ยว และความเสี่ยงในปัจจุบัน (วุฒิชชาติ สุนทรสมัย และคณะ, 2550; ปรัชญาภรณ์ ไชยคช และคณะ, 2558, หน้า 122-138) ซึ่งการท่องเที่ยวจะบรรลุผลและเป้าหมายได้ต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยว 5A's ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยว ด้านกิจกรรม สิ่งอำนวยความสะดวก การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และความมั่นใจด้านความปลอดภัย (อรรถพร กักค้ำพลู และกนกกานต์ แก้วนุช, 2560, หน้า 139-157) และจากผลการศึกษาของศราวุฒิ ใจอดทน (2561, หน้า 109-125) พบว่า ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวประกอบมี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความสะดวกสบายในการเข้าถึงสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก และการตอบรับของคนในชุมชน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้ประยุกต์องค์ประกอบศักยภาพให้เข้ากับบริบทพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวตาม 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวก ความสวยงามและมีความเสี่ยง และสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

เมื่อการท่องเที่ยวเริ่มมีความหลากหลายและจำนวนนักท่องเที่ยวไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ทำให้หลายฝ่ายคำนึงถึงความสำคัญเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน อีกทั้งการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในปัจจุบันนอกจากจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การจ้างงาน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ แล้ว ยังก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมได้เช่นกัน (วลัยพร รวีตระกูลไพบุลย์, 2558, หน้า 26-27) ในอีกแง่มุมหนึ่งยังมีงานวิจัยของประสิทธิ์ เวทประสิทธิ์ และคณะ (2561, หน้า 755-767) พบว่ายังขาดความต่อเนื่องและขาดการเชื่อมโยงของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว ในขณะเดียวกัน

อมรา ไชยมุนตรี และวิภาวี ฤกษ์นะภูติ (2561, หน้า 176-197) ได้เสนอว่า ยังมีปัญหาด้านราคาสินค้า สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาส่วนสมบัติ นามบุรี (2562, หน้า 183-197) พบว่า การมีส่วนร่วมควรเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ทั้งด้วยความเต็มใจและตามระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมายกำหนด ดังนั้นด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจในรายละเอียดดังกล่าว เพื่อกำหนดแนวทางในการป้องกัน แก้ไขผลกระทบเหล่านั้นไม่ให้เกิดขึ้นหรือน้อยที่สุด เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนและได้ประโยชน์ต่อส่วนรวมต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว

การพัฒนาที่ยั่งยืน สามารถกำหนดได้ว่าเป็นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของปัจจุบันโดยไม่กระทบต่อความสามารถของคนรุ่นอนาคตในการตอบสนองความต้องการของตนเอง (World Commission on Environment and Development, 1987) ในด้านของ Mohieldin and Evers (2017 cited in Justice, 2019, pp. 1-21) กล่าวว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นวิธีการพัฒนาที่ใช้ทรัพยากรในลักษณะที่ช่วยให้ทรัพยากรยังคงมีอยู่สำหรับผู้อื่น ในขณะเดียวกันก็สามารถรักษาระบบธรรมชาติในการให้บริการทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศที่เศรษฐกิจและสังคมพึ่งพา นอกจากนี้ การศึกษาของ มัสลิน วุฒิสินธุ์ (2560, หน้า 439-450) พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบผสมผสานสามารถทำได้โดยจัดให้ชุมชนแต่ละหมู่บ้านเป็นจุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยวตามพื้นฐานทรัพยากรเดิมของแต่ละพื้นที่ โดยพิจารณาคุณสมบัติด้านศักยภาพ สังคม วัฒนธรรมของชุมชนเป็นแกนหลัก มีการเชื่อมโยงทรัพยากรท่องเที่ยวต่าง ๆ เป็นเครือข่าย ต่อยอดผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวแบบดั้งเดิมและยังไม่เคยมีในพื้นที่มาก่อน แต่มีศักยภาพมาผสมผสานกัน

จากแนวคิดและงานวิจัยที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวนอกจากจะก่อให้เกิดประโยชน์แล้ว ยังอาจก่อให้เกิดปัญหาได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องมีมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ในขณะเดียวกันต้องสร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยว ตอบสนองความต้องการในปัจจุบันโดยไม่เสี่ยงต่อการทำลายทรัพยากรเพื่อคนรุ่นต่อ ๆ ไปในอนาคต โดยอาศัยศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ชีตความสามารถหรือความพร้อมของปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็น

ประจักษ์และมีความโดดเด่นมาพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติเพื่อรองรับและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวมากขึ้น

วิธีการวิจัย

ประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวชาวลาวและคนในชุมชนพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอำเภอสีโคตตะบอง การสุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น ด้วยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยเลือกศึกษาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวโดยตรง เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ใช้สูตรขนาดตัวอย่างของคอกแรน (Cochran) สำหรับข้อมูลต่อเนื่อง โดยต้องการสุ่มตัวอย่างให้มีความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มที่ยอมรับได้ที่ 0.05 ใช้มาตราส่วนประเมินค่าลิเคิร์ต (Likert scale) ที่ 5 ระดับ ซึ่งจะได้ประมาณค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสเกล (scale) เป็น 1.25 สูตรขนาดตัวอย่างของคอกแรน สำหรับข้อมูลต่อเนื่องและตัวอย่างการใช้งาน (Cochran, 1977) ดังนี้

$$n = \frac{(t)^2(s)^2}{(d)^2}$$

$$n = \frac{(1.96)^2 \times (1.25)^2}{(5 \times 0.025)^2} = 384.77 \approx 385$$

จากการคำนวณกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรข้างต้นจะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 ตัวอย่าง และเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรมากขึ้นและป้องกันข้อมูลผิดพลาดจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยจึงได้เลือกกลุ่มตัวอย่างเพิ่มอีกจำนวน 15 คน รวมทั้งสิ้นเป็น 400 ตัวอย่าง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลแบบเจาะจง คือ เลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นคนในชุมชนพื้นที่ท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวชาวลาวที่เคยเดินทางมาเที่ยวในอำเภอสีโคตตะบองอย่างน้อยหนึ่งครั้ง มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป โดยมีคำถามคัดกรองถ้าหากผู้ตอบแบบสอบถามไม่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอสีโคตตะบองก็จะถูกคัดออก ใช้วิธีการแจกแบบสอบถามผ่าน

Google form ซึ่งเก็บตามเพจท่องเที่ยว การส่งลิงก์โดยตรง สแกนคิวอาร์โค้ด การแบ่งปันผ่านเฟสบุ๊ก และ WhatsApp โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 15 มีนาคม 2564 ถึง 15 เมษายน 2564 และสามารถเก็บได้ครบตามจำนวนของขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน

เครื่องมือและการทดสอบคุณภาพในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม จำแนกได้เป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) ปัจจัยลักษณะทางสังคมของประชากร 2) ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว 3) ความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว และ 4) ข้อเสนอแนะ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ประเมินความถูกต้องของเนื้อหาของแบบสอบถาม ด้วยการหาค่าส่วนดัชนีความสอดคล้อง (index of item objective congruence: IOC) และได้ค่าความเห็นพ้องต้องกันของผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่า 0.70 ในแต่ละข้อคำถาม (กัลยา วานิชย์บัญชา และจิตา วานิชย์บัญชา, 2561) จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้นำไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มคนที่คล้ายกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด และนำมาทดสอบค่าความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยวิธีความสอดคล้องภายในค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) โดยประเด็นศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว มีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.70 ทุกด้าน ประกอบด้วยด้านความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (0.82) ด้านความปลอดภัย (0.84) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (0.92) ด้านความสวยงามและมีชื่อเสียง (0.82) และด้านความหลากหลายในแหล่งท่องเที่ยว (0.89) ส่วนประเด็นความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.70 ทุกด้านเช่นกัน ประกอบด้วยด้านความคาดหวังของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (0.88) ด้านความคาดหวังของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม (0.78) ด้านความคาดหวังต่อปัญหาด้านอื่น ๆ ที่มีต่อการท่องเที่ยว (0.86) ด้านความต้องการด้านกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว (0.90) ด้านความต้องการด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (0.74) และด้านความต้องการด้านบทบาทการมีส่วนร่วม (0.85) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับความคิดเห็นต่อด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และระดับความคิดเห็นต่อด้านความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และด้านความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามเพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และจำนวนครั้งในการท่องเที่ยว การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียว (one-way multivariate analysis of variance or one-way MANOVA)

3. การทดสอบข้อตกลงเบื้องต้น ตัวแปรตามต้องมีความสัมพันธ์กัน จากการใช้ Bartlett's test of sphericity เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามขององค์ประกอบด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และตัวแปรตามขององค์ประกอบด้านความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตาม เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และจำนวนครั้งในการท่องเที่ยว ผลการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นพบว่า ทุกตัวมีค่า $\text{sig} = .000$ แสดงว่าตัวแปรตาม คือ องค์ประกอบของศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และองค์ประกอบด้านความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จึงสอดคล้องกับเงื่อนไขการใช้สถิติ MANOVA (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2562, หน้า 187)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและลักษณะการท่องเที่ยว

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.00 อายุระหว่าง 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.75 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 52.25 ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 43.00 ระดับการศึกษาจบปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 52.50 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 5,000-6,667 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.25

ลักษณะการท่องเที่ยวพบว่า การเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว คือ มากกว่า 11 ครั้งขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 30.75 โดยรับรู้สถานที่ท่องเที่ยวผ่านช่องทางจากเพื่อน/คนรู้จัก คิดเป็นร้อยละ 63.75 มีวัตถุประสงค์สำคัญของการมาท่องเที่ยว คือ การไหว้พระ/ทำบุญ/สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คิดเป็นร้อยละ 61.50 และบุคคลที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว ได้แก่ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 66.25 ส่วนงบประมาณที่ใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวอยู่ระหว่าง 833-1,667 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.00 และในอนาคตผู้ตอบแบบสอบถามเลือกที่จะกลับมาท่องเที่ยวอีก คิดเป็นร้อยละ 83.25

ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอำเภอสีโคตตะบอง พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, $SD = 0.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านความสวยงามและมีชื่อเสียง ($\bar{X} = 4.16$, $SD = 0.58$) ด้านความหลากหลายในแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.56$) ด้านความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.78$, $SD = 0.62$) ด้านความปลอดภัย ($\bar{X} = 3.78$, $SD = 0.55$) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 3.72$, $SD = 0.60$) ตามลำดับ

ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติอำเภอสีโคตตะบอง พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, $SD = 0.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านความต้องการด้านกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.15$, $SD = 0.60$) ด้านความคาดหวังของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.11$, $SD = 0.65$) ด้านความต้องการด้านบทบาทการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.07$, $SD = 0.63$) ด้านความคาดหวังต่อปัญหา ด้านอื่น ๆ ที่มีต่อการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.56$) ด้านความต้องการด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 4.01$, $SD = 0.60$) และด้านความคาดหวังของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.68$, $SD = 0.65$) ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว จำแนกตามลักษณะทางสังคมของประชากร

ตาราง 1

ค่าความแปรปรวนหลายตัวแปร (MANOVA) ด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติ จำแนกตามลักษณะทางสังคมของประชากร

Effect		F	p
อาชีพ	Pillai's Trace	1.468	.030*
	Wilks' Lambda	1.483	.027*
	Hotelling's Trace	1.496	.024*
	Roy's Largest Root	4.474c	.000*
ระดับการศึกษา	Pillai's Trace	1.426	.079
	Wilks' Lambda	1.431	.078
	Hotelling's Trace	1.432	.076
	Roy's Largest Root	3.516 ^c	.004*
รายได้	Pillai's Trace	1.464	.084
	Wilks' Lambda	1.470	.083
	Hotelling's Trace	1.473	.081
	Roy's Largest Root	3.978 ^c	.002*
จำนวนครั้งในการท่องเที่ยว	Pillai's Trace	1.315	.158
	Wilks' Lambda	1.311	.161
	Hotelling's Trace	1.306	.164
	Roy's Largest Root	2.368 ^c	.039*

*p ≤ .05

ตาราง 1 พบว่า อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และจำนวนครั้งในการท่องเที่ยว ที่ต่างกันส่งผลต่อระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 2

ค่าความแปรปรวนหลายตัวแปร (MANOVA) ขององค์ประกอบศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติ โดยจำแนกตามลักษณะทางสังคมของประชากร

Source	Dependent Variable	SS	df	MS	F	p
อาชีพ	ความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	8.845	8	1.106	3.824	.000*
	ความปลอดภัย	8.791	8	1.099	3.019	.003*
	สิ่งอำนวยความสะดวก	5.427	8	.678	1.936	.053*
	ความสวยงามและมีชื่อเสียง	3.653	8	.457	1.359	.213
	ความหลากหลายในแหล่งท่องเที่ยว	2.167	8	.271	.873	.539
ระดับการศึกษา	ความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	1.893	5	.379	1.243	.288
	ความปลอดภัย	3.476	5	.695	1.855	.101
	สิ่งอำนวยความสะดวก	1.036	5	.207	.577	.717
	ความสวยงามและมีชื่อเสียง	.270	5	.054	.158	.978
	ความหลากหลายในแหล่งท่องเที่ยว	.582	5	.116	.373	.867
รายได้	ความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	4.404	4	1.101	3.702	.006*
	ความปลอดภัย	4.232	4	1.058	2.845	.024*
	สิ่งอำนวยความสะดวก	6.034	4	1.508	4.368	.002*
	ความสวยงามและมีชื่อเสียง	2.115	4	.529	1.571	.181
	ความหลากหลายในแหล่งท่องเที่ยว	3.050	4	.762	2.502	.042*
จำนวนครั้ง ในการท่องเที่ยว	ความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	2.068	4	.517	1.705	.148
	ความปลอดภัย	2.679	4	.670	1.782	.132
	สิ่งอำนวยความสะดวก	2.821	4	.705	1.995	.094
	ความสวยงามและมีชื่อเสียง	2.164	4	.541	1.608	.171
	ความหลากหลายในแหล่งท่องเที่ยว	3.097	4	.774	2.541	.039*

*p ≤ .05

ตาราง 2 พบว่า อาชีพมีผลต่อระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัย และสิ่งอำนวยความสะดวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รายได้มีผลต่อระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวกและความหลากหลายในแหล่งท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จำนวนครั้งในการท่องเที่ยวมีผลต่อระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านความหลากหลายในแหล่งท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แต่ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวต่างกัน

ตาราง 3

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว โดยจำแนกตามลักษณะทางสังคมของประชากร ด้านอาชีพ รายได้ และจำนวนครั้งในการท่องเที่ยว

ลักษณะทางสังคมของประชากร		องค์ประกอบศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว		
		n	\bar{X}	SD
อาชีพ	ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	172	3.90	0.47
	พนักงานเอกชน	62	3.69	0.48
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	6	3.89	0.42
	ค้าขาย	35	3.85	0.42
	ผู้ใช้แรงงาน	16	3.69	0.51
	เกษตรกร	26	3.84	0.30
	แม่บ้าน	15	3.78	0.52
	นักเรียน/นักศึกษา	66	4.01	0.46
	อื่น ๆ	2	4.30	0.47
รายได้	ต่ำกว่า 3,333 บาท	64	4.01	0.47
	3,333 - 5,000 บาท	62	3.84	0.48
	5,000 - 6,667 บาท	129	3.86	0.46
	6,667 - 8,333 บาท	59	3.95	0.34
	มากกว่า 8,333 บาท ขึ้นไป	86	3.73	0.52

ลักษณะทางสังคมของประชากร		องค์ประกอบศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว		
		n	\bar{X}	SD
จำนวนครั้งในการท่องเที่ยว	เป็นครั้งแรก	60	3.92	0.51
	2 - 4 ครั้ง	120	3.76	0.45
	5 - 7 ครั้ง	58	3.93	0.51
	8 - 10 ครั้ง	39	3.96	0.37
	มากกว่า 11 ครั้งขึ้นไป	123	3.88	0.47

ตาราง 3 พบว่า องค์ประกอบศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว โดยจำแนกตามลักษณะทางสังคมของประชากร ด้านอาชีพ รายได้ และจำนวนครั้งในการท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาตามตัวแปรรายด้านพบว่า ด้านอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($SD = 0.47$) ด้านรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้ต่ำกว่า 3,333 บาท มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.01$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($SD = 0.47$) ด้านจำนวนครั้งในการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการท่องเที่ยว 8-10 ครั้งต่อปี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.96$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($SD = 0.37$)

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นต่อความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จำแนกตามลักษณะทางสังคมของประชากร

ตาราง 4

ค่าความแปรปรวนหลายตัวแปร (MANOVA) ความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว จำแนกตามลักษณะทางสังคมของประชากร

Effect		F	p
อายุ	Pillai's Trace	1.515	.076
	Wilks' Lambda	1.516	.076
	Hotelling's Trace	1.517	.076
	Roy's Largest Root	2.883 ^c	.009*

Effect		F	p
สถานภาพ	Pillai's Trace	2.469 ^b	.023*
	Wilks' Lambda	2.469 ^b	.023*
	Hotelling's Trace	2.469 ^b	.023*
	Roy's Largest Root	2.469 ^b	.023*
อาชีพ	Pillai's Trace	2.284	.000*
	Wilks' Lambda	2.335	.000*
	Hotelling's Trace	2.373	.000*
	Roy's Largest Root	7.479 ^c	.000*
ระดับการศึกษา	Pillai's Trace	1.884	.003*
	Wilks' Lambda	1.900	.002*
	Hotelling's Trace	1.909	.002*
	Roy's Largest Root	5.368 ^c	.000*
รายได้	Pillai's Trace	1.770	.012*
	Wilks' Lambda	1.795	.011*
	Hotelling's Trace	1.817	.009*
	Roy's Largest Root	5.480 ^c	.000*
จำนวนครั้งในการท่องเที่ยว	Pillai's Trace	1.089	.348
	Wilks' Lambda	1.087	.351
	Hotelling's Trace	1.085	.353
	Roy's Largest Root	2.184 ^c	.044*

*p ≤ .05

ตาราง 4 อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และจำนวนครั้งในการท่องเที่ยวที่ต่างกันส่งผลต่อระดับความคิดเห็น ต่อความคาดหวัง และความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 5

ค่าความแปรปรวนหลายตัวแปร (MANOVA) ขององค์ประกอบความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยจำแนกตามลักษณะทางสังคมของประชากร

Source	Dependent Variable	SS	df	MS	F	p
อายุ	ความคาดหวังของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ	4.948	3	1.649	4.017	.008*
	ความคาดหวังของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม	.943	3	.314	.732	.533
	ความคาดหวังด้านอื่น ๆ ที่มิต่อการท่องเที่ยว	1.041	3	.347	1.125	.339
	ความต้องการด้านกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว	.163	3	.054	.148	.931
	ความต้องการด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	1.318	3	.439	1.213	.305
	ความต้องการด้านบทบาทการมีส่วนร่วม	.234	3	.078	.193	.901
สถานภาพ	ความคาดหวังของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ	5.133	1	5.133	12.579	.000*
	ความคาดหวังของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม	.835	1	.835	1.953	.163
	ความคาดหวังด้านอื่น ๆ ที่มิต่อการท่องเที่ยว	.559	1	.559	1.813	.179
	ความต้องการด้านกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว	1.219	1	1.219	3.350	.068
	ความต้องการด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	.024	1	.024	.066	.797
	ความต้องการด้านบทบาทการมีส่วนร่วม	.372	1	.372	.922	.337
อาชีพ	ความคาดหวังของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ	12.782	8	1.598	4.037	.000*
	ความคาดหวังของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม	5.149	8	.644	1.517	.149
	ความคาดหวังด้านอื่น ๆ ที่มิต่อการท่องเที่ยว	4.245	8	.531	1.744	.087
	ความต้องการด้านกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว	3.505	8	.438	1.202	.296
	ความต้องการด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	12.393	8	1.549	4.576	.000*
	ความต้องการด้านบทบาทการมีส่วนร่วม	2.659	8	.332	.822	.583

Source	Dependent Variable	SS	df	MS	F	p
ระดับ การศึกษา	ความคาดหวังของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม	5.651	5	1.130	2.751	.019*
	ทางธรรมชาติ					
	ความคาดหวังของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม	8.394	5	1.679	4.067	.001*
	ทางสังคมและวัฒนธรรม					
	ความคาดหวังด้านอื่น ๆ ที่มีต่อการท่องเที่ยว	2.893	5	.579	1.895	.094
	ความต้องการด้านกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว	5.292	5	1.058	2.964	.012*
	ความต้องการด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	5.984	5	1.197	3.398	.005*
	ความต้องการด้านบทบาทการมีส่วนร่วม	2.633	5	.527	1.313	.258
รายได้	ความคาดหวังของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม	3.822	4	.955	2.305	.058
	ทางธรรมชาติ					
	ความคาดหวังของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม	.427	4	.107	.247	.911
	ทางสังคมและวัฒนธรรม					
	ความคาดหวังด้านอื่น ๆ ที่มีต่อการท่องเที่ยว	.212	4	.053	.171	.953
	ความต้องการด้านกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว	1.163	4	.291	.793	.530
	ความต้องการด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	4.852	4	1.213	3.425	.009*
	ความต้องการด้านบทบาทการมีส่วนร่วม	1.114	4	.278	.689	.600
จำนวนครั้ง ในการ ท่องเที่ยว	ความคาดหวังของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม	1.799	4	.450	1.072	.370
	ทางธรรมชาติ					
	ความคาดหวังของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม	1.163	4	.291	.676	.609
	ทางสังคมและวัฒนธรรม					
	ความคาดหวังด้านอื่น ๆ ที่มีต่อการท่องเที่ยว	.671	4	.168	.541	.706
	ความต้องการด้านกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว	.152	4	.038	.103	.981
	ความต้องการด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	1.037	4	.259	.713	.584
	ความต้องการด้านบทบาทการมีส่วนร่วม	1.353	4	.338	.838	.501

*p ≤ .05

ตาราง 5 อายุมีผลต่อระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้านความคาดหวังของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สถานภาพมีผลต่อระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้านความคาดหวังของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อาชีพมีผลต่อระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้านความคาดหวังของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และความต้องการด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ระดับการศึกษามีผลต่อระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้านความคาดหวังของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ความคาดหวังของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ความต้องการด้านกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว และความต้องการด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รายได้มีผลต่อระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้านความต้องการด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แต่จำนวนครั้งในการท่องเที่ยวไม่มีผลต่อระดับความคิดเห็นต่อองค์ประกอบความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวต่างกัน

ตาราง 6

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยจำแนกตามลักษณะทางสังคมของประชากร ด้านอายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้

ลักษณะทางสังคมของประชากร		องค์ประกอบความคาดหวังและความต้องการ ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว		
		n	\bar{X}	SD
อายุ	20 - 29 ปี	142	4.00	0.52
	30 - 39 ปี	156	4.03	0.44
	40 - 49 ปี	49	3.93	0.43
	50 ปีขึ้นไป	23	3.99	0.34

ลักษณะทางสังคมของประชากร		องค์ประกอบความคาดหวังและความต้องการ ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว		
		n	\bar{X}	SD
สถานภาพ	โสด	191	4.06	0.47
	สมรส	209	3.96	0.46
อาชีพ	ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	172	4.04	0.47
	พนักงานเอกชน	62	4.10	0.48
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	6	4.17	0.42
	ค้าขาย	35	3.86	0.42
	ผู้ใช้แรงงาน	16	3.73	0.51
	เกษตรกร	26	3.90	0.30
	แม่บ้าน	15	3.86	0.52
	นักเรียน/นักศึกษา	66	4.04	0.46
	อื่นๆ	2	4.12	0.47
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	26	3.97	0.45
	มัธยมศึกษาตอนต้น	28	3.73	0.41
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	66	3.98	0.41
	อาชีวศึกษา	50	3.95	0.42
	ปริญญาตรี	210	4.04	0.49
	ปริญญาโทขึ้นไป	20	4.28	0.36
รายได้	ต่ำกว่า 3,333 บาท	64	4.02	0.45
	3,333 - 5,000 บาท	62	3.92	0.45
	5,000 - 6,667 บาท	129	3.99	0.47
	6,667 - 8,333 บาท	59	4.08	0.45
	มากกว่า 8,333 บาท ขึ้นไป	86	4.02	0.48

จากตาราง 6 พบว่า องค์ประกอบความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยจำแนกตามลักษณะทางสังคมของประชากร ด้านอายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ เมื่อพิจารณาตามตัวแปรรายด้านพบว่า ด้านอายุของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 30-39 ปี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.03$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($SD = 0.44$) ด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ที่มีสถานภาพโสด มีค่าเฉลี่ยมากกว่าสมรส ($\bar{X} = 4.06$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($SD = 0.47$) ด้านอาชีพ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.17$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($SD = 0.42$) ด้านระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาปริญญาโทขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.28$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($SD = 0.36$) และด้านรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้ 6,667-8,333 บาท มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.08$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($SD = 0.45$)

ข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถามต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติของชุมชนอำเภอสหัสขันธ์ นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว สามารถแยกออกเป็นแต่ละด้าน ได้ดังนี้

ด้านการวางแผน

แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต้องพัฒนาตามหลักเกณฑ์การรักษาสภาพแวดล้อมตามแผนแม่บทการท่องเที่ยว โดยเริ่มจากการประสานกับพหุภาคี มีขั้นตอนการปฏิบัติและประเมินผลในแต่ละระยะกับองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องลงรายละเอียดครอบคลุมอย่างรอบคอบ เช่น แผนงาน แผนบุคลากร และการจัดสรรงบประมาณ รับผิดชอบต่อความยั่งยืนของธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อมต้องมีแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทั้งระยะสั้นและระยะยาว มีการตรวจสอบอย่างต่อเนื่องเป็นประจำและดำเนินไปตามแผนที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความเป็นจริง

ด้านการปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมในการท่องเที่ยว

ในการปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการ ภาครัฐต้องมีบทบาทในการกระตุ้นส่งเสริม และติดตามตรวจตราอย่างเข้มงวดต่อผู้ประกอบการ ชุมชน และนักท่องเที่ยว ในการดำเนินการตามแผนร่วมกัน โดยมีชุมชนเป็นผู้จัดตั้งปฏิบัติและรัฐให้การสนับสนุน ด้านเทคนิควิชาการและงบประมาณ หน่วยงานส่งเสริมการท่องเที่ยวต้องให้ความสำคัญกับการนำแผนพัฒนาไปปฏิบัติ พร้อมทั้งบูรณาการให้เข้ากับสภาพความเป็นจริงและการเปลี่ยนแปลงโดยจะต้องนำเสนอในที่ประชุมและได้รับการเห็นดีเห็นชอบจากทุกฝ่าย มีการประเมินผลในแต่ละระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อเตรียมความพร้อมในการปรับปรุงแก้ไข และนำไปพัฒนา

ด้านกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว จะต้องศึกษาข้อมูลและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวหลาย ๆ รูปแบบในหลายสถานที่ต่างกันทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อนำมาเป็นแบบแผนบูรณะ ปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนา โดยปรับให้เข้ากับสภาพความเป็นจริงและคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม แต่ยังคงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามที่เป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นรวมถึงความสวยงามของทัศนียภาพดั้งเดิมไว้ให้ได้มากที่สุด เพิ่มกิจกรรมที่หลากหลาย อาทิ กิจกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์วัฒนธรรม ด้านการศึกษา โดยหน่วยงานรับผิดชอบของรัฐเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น ส่งเสริมผู้ประกอบการธุรกิจตั้งแต่ขนาดย่อมจนถึงขนาดใหญ่เข้ามามีส่วนร่วม และสร้างสมาคมท่องเที่ยวเพื่อคอยให้คำแนะนำแลกเปลี่ยนความรู้ แก้ไขปัญหา และรับรู้ถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมในแต่ละระยะ เป็นการยกระดับการท่องเที่ยวต่อไป

ด้านการได้รับผลประโยชน์ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การพัฒนาต้องมีความสอดคล้องด้วยการผสมผสานธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์และเรียบง่ายในแบบดั้งเดิมแต่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในยุคปัจจุบัน ควรมีโครงการที่ทำให้ผู้คนเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนทั้งในปัจจุบันและอนาคต การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญและได้รับประโยชน์ในหลาย ๆ ด้าน การบริการด้านการขนส่งสาธารณะ และการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจเกิดขึ้น ที่สำคัญส่งเสริมให้ชุมชนผู้ที่มีศักยภาพผลิตสินค้าเพื่อขายให้กับนักท่องเที่ยว ในระยะยาวประชาชนในบริเวณโดยรอบจะได้รับประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน สร้างอาชีพ มีรายได้ และนำเอาความเจริญไปสู่ท้องถิ่น ซึ่งมีได้เฉพาะในอำเภอสีโคดตะบองเท่านั้นแต่ยังรวมถึงระดับชาติ ดังนั้นในส่วนนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะจะต้องมีความเที่ยงธรรม เสมอภาค และร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมรับผิดชอบจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายได้มีส่วนช่วยในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติของอำเภอสีโคดตะบองให้ก้าวไปสู่การพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืน

ด้านข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีต่อการท่องเที่ยว

อำเภอสีโคดตะบองมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแห่ง แต่ยังคงขาดการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย สถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งไม่ได้รับการอนุรักษ์ให้ดี

เท่าที่ควร นักท่องเที่ยวบางส่วนยังขาดจิตสำนึกในการรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีมีการทิ้งขยะ ข้างทาง เป็นต้น ดังนั้นเพื่อดึงดูดผู้คนมาท่องเที่ยวหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวจะต้องร่วมมือกับผู้ประกอบการและชุมชนในการโฆษณาเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวผ่านช่องทางต่าง ๆ ให้มากขึ้น ตอบสนองการสื่อสารข้อมูลให้มีความทันสมัย รวดเร็ว ชัดเจน และเข้าถึงได้ง่าย เพิ่มระบบขนส่งสาธารณะและปรับปรุงค่าบริการตามความเหมาะสม สรุปจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละปีและทำแบบสอบถามสั้น ๆ เพื่อวัดระดับความพึงพอใจของกิจกรรมที่เพิ่มเข้ามาหรือแหล่งท่องเที่ยวที่ควรปรับปรุง พร้อมกับมีมาตรการควบคุมและลงโทษต่อผู้ที่กระทำความผิด ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องมีส่วนร่วมรับรู้ในรายละเอียดทั้งข้อดีข้อเสียของการกำหนดแนวทางการพัฒนา เพราะหากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปจากเดิมมากเกินไปจนไม่เหลือความเป็นธรรมชาติดั้งเดิมไว้ ความน่าดึงดูดใจของสถานที่ท่องเที่ยวก็อาจเกิดขึ้นในระยะสั้นเท่านั้น ดังนั้นควรปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนและนักท่องเที่ยวช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรมและยังคงอยู่อย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สามารถแบ่งการอภิปรายผลเป็นประเด็น ดังนี้

ด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอสีโคตตะบอง นครหลวงเวียงจันทร์ สปป.ลาว จากการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) เมื่อพิจารณา 5 องค์ประกอบของศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวก ความสวยงามและมีชื่อเสียง และสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน จากผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า “อำเภอสีโคตตะบอง” มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติ ซึ่งสนับสนุนแนวคิดของ ปรัชญากรณ์ ไชยคช และคณะ (2558) ที่ได้กล่าวว่า “ศักยภาพเชิงพื้นที่ของสถานที่ท่องเที่ยว คือ ความสามารถหรือความพร้อมในการดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการพัฒนาและปรับปรุงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น” นอกจากนี้ ผลการศึกษาของศรารุณี ใจอดทน (2561)

พบว่า ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวประกอบมี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความสะดวกสบาย ในการเข้าถึง สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก และการตอบรับของคนในชุมชน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yusuf, Rostitawati, and Obie (2019, pp. 1-7) พบว่า มีสถานที่ท่องเที่ยวท้องถิ่น ที่น่าสนใจหลายแห่งและความหลากหลายในแหล่งท่องเที่ยว

ด้านความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของ อำเภอสีโคตตะบอง พบว่า ระดับความคิดเห็นในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า แต่ละด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยในส่วนกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวพบว่า ยังขาดกิจกรรมที่หลากหลาย ดังนั้น ควรเน้นกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น และความรับผิดชอบต่อสังคมไปพร้อม ๆ กัน โดยปรับ ให้เข้ากับสภาพความเป็นจริงและคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เนื่องจากวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงไป ฉะนั้นจึงต้องปลูกจิตสำนึก การตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว และการเสื่อมสภาพของสิ่งแวดล้อม โดยประยุกต์ใช้แนวคิด การปกครองชีวญาณด้านสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นแนวคิดการปกครองของรัฐบาลสมัยใหม่ที่ไม่ใช้อำนาจโดยตรง เป็นลักษณะการปกครองตัวเองด้วยจิตสำนึก (ฉัตรการณ สุวีรรณ, 2562, หน้า 51-52) ดังนั้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และธรรมชาติจะสำเร็จผลและมีประสิทธิภาพได้นั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน ธุรกิจ ชุมชน และนักท่องเที่ยว รวมถึงองค์การจัดตั้งสากลที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น การออกกฎระเบียบในการควบคุมและรักษา สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและได้รับคำปรึกษา ซึ่งจะทำให้การพัฒนาเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเป็นมาตรฐานมากขึ้น รวมทั้ง มีส่วนรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์ร่วมกัน เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของสมบัติ นามบุรี (2562) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมจะต้องเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินงานพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ทั้งด้วยความเต็มใจและตามระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมายกำหนด

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยว ผลการวิเคราะห์พบว่า อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และจำนวนครั้ง

ในการท่องเที่ยวที่ต่างกันมีผลต่อระดับความคิดเห็นต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสนับสนุนงานวิจัยของณัฐวุฒิ จงธนะวัฒน์ (2560, หน้า 55-58) พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อเดือน ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว และผลการศึกษาของธัมภาภัก ฤกษ์วีระวัฒนา, สุจิตรา ริมดุสิต, ปานฤทัย แห่งพุ่ม, ชิดชม กันจุฬา และฉันทัช วรรณถนอม (2565, หน้า 90-100) พบว่า ระดับการศึกษา และรายได้ที่ต่างกัน มีระดับความพึงพอใจต่อศักยภาพของโฮมสเตย์ที่ต่างกัน สำหรับจำนวนครั้งในการท่องเที่ยวที่ต่างกัน ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มที่มีความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวจำนวน 11 ครั้ง มีจำนวนมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากอำเภอสีโคตตะบองมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย นอกจากนี้ สถานที่ท่องเที่ยวยังมีความสะดวกสบายในการเข้าถึง อยู่ไม่ไกลจากตัวเมือง และใช้ระยะเวลาเดินทางที่สั้น สนับสนุนแนวคิดของชูชัย สมธิไกร (2562, หน้า 109) กล่าวว่า หากนักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจที่ดีต่อการให้บริการ และแหล่งท่องเที่ยวสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ ก็จะเป็นแรงจูงใจและมีความเป็นไปได้สูง ที่จะเกิดการซื้อหรือใช้บริการซ้ำกันหลาย ๆ ครั้ง

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นด้านความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ผลการวิเคราะห์พบว่า อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และจำนวนครั้งในการท่องเที่ยวที่ต่างกัน มีผลต่อระดับความคิดเห็นต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสถานภาพที่ต่างกัน อาจเป็นผลเนื่องมาจากลักษณะของบุคคลที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยว หากเป็นครอบครัว ก็จะมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกในครอบครัว ในส่วนของอาชีพนั้นยังมีความสัมพันธ์กับรายได้ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งในการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยว เมื่อมีรายได้ที่สูงขึ้น ก็อาจจะมีค่าใช้จ่ายเพื่อการเดินทางที่สูงขึ้นเช่นเดียวกัน ในขณะที่กลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในระดับที่ต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มที่มีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น จะมีความรู้ความเข้าใจในปัญหาและความต้องการในการจัดการที่ลึกซึ้งกว่า เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่มีวุฒิภาวะและผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ มากกว่า มีการวิเคราะห์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังนั้นจึงทำให้มองเห็นโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น สนับสนุนแนวคิดของ Pizam and Mansfeld (2000 อ้างถึงใน เลิศพร ภาวะสกุล, 2555) กล่าวว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการเดินทาง

ประกอบด้วย แรงจูงใจต่าง ๆ ความปรารถนา ความต้องการจำเป็น และความคาดหวังต่าง ๆ และสนับสนุนงานวิจัยของนุชประวีร์ ลิขิตศรีณย์ และคณะ (2561, หน้า 25-36) พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ที่ต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นต่อระดับความเหมาะสมด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวในจังหวัดพิจิตรตามส่วนประสมทางการตลาดต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากผลการวิจัยทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติของชุมชนอำเภอสีโคตตะบอง นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว ดังนี้

1. ต้องปลูกจิตสำนึกให้ชุมชน นักท่องเที่ยว และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน รวมถึงประชาชนให้ทั่วถึง โดยจัดทำโครงการที่ทำให้ผู้คนเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาและการรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมและธรรมชาติ เพื่อผลประโยชน์ของทุกคนในชาติ

2. เน้นกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ และความรับผิดชอบต่อสังคมไปพร้อม ๆ กัน โดยปรับให้เข้ากับสภาพความเป็นจริง ตระหนักถึงปัญหาของทรัพยากรท่องเที่ยวไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรมและยังคงอยู่อย่างยั่งยืน

3. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติจะสำเร็จผลและมีประสิทธิภาพได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้ง ภาครัฐ เอกชน ธุรกิจ ชุมชน และองค์การจัดตั้งสากลด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งทางตรงและทางอ้อม ตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผนจนถึงขั้นตอนการปฏิบัติและประเมินผล โดยจะต้องให้ความสำคัญกับความเที่ยงธรรม เสมอภาค ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมรับผิดชอบจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย เพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติของอำเภอสีโคตตะบองให้ก้าวไปสู่การพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืน

4. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องลงรายละเอียดครอบคลุมอย่างรอบคอบเหมาะสม สอดคล้องกับความเป็นจริงในการจัดการแต่ละระยะของแผนงาน และได้รับการเห็นดีเห็นพร้อมจากทุกฝ่าย เพื่อให้แผนการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็น

ไปตามเป้าหมาย จะต้องมีการตรวจสอบอย่างต่อเนื่องเป็นประจำและมีการประเมินผลสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปปรับใช้ในการบริหารจัดการเพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต

5. ควบคู่กับการพัฒนาจะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความพึงพอใจและตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวร่วมด้วย เพราะถ้าหากการพัฒนาไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในส่วนนี้ได้ แหล่งท่องเที่ยวก็จะไม่ได้รับความนิยมซึ่งอาจจะทำให้เกิดความไม่คุ้มค่ากับการลงทุน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการวิจัยพบว่า อำเภอศรีโคตตะบองมีองค์ประกอบศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าเป็นพื้นที่ที่สามารถพัฒนาและปรับปรุงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติได้ ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐและผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ควรให้ความสำคัญกับการนำศักยภาพด้านความสวยงามและมีชื่อเสียง ความหลากหลายในแหล่งท่องเที่ยว ความสะดวกสบายในการเข้าถึง และใช้ระยะเวลาเดินทางที่สั้น มาบูรณาการเพื่อตอบโจทย์การเดินทางแบบไปเช้าเย็นกลับ ช่วงสุดสัปดาห์ ช่วงเทศกาลต่าง ๆ เป็นการประหยัดเวลาในการเดินทางและงบประมาณ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความแตกต่างและสร้างทางเลือกในรูปแบบของการท่องเที่ยวมากขึ้น

2. จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในด้านความต้องการด้านกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว และมีความคาดหวังต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมมากเป็นอันดับแรก ดังนั้นหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวและผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ควรให้ความสำคัญในการร่วมมือกันเพื่อส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่หลากหลายมากขึ้น อาทิ กิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น ศาสนา และการกีฬา พร้อมกับการปลูกจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคม โดยปรับให้สอดคล้องกับความเป็นจริงในแต่ละยุคการเปลี่ยนแปลงและสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

3. จากผลการวิจัยเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นพบว่า อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และจำนวนครั้งในการท่องเที่ยวที่ต่างกันส่งผลต่อระดับความคิดเห็น ดังนั้นหน่วยงานรับผิดชอบของรัฐควรให้ความสำคัญกับการเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมบริหารจัดการ เพื่อให้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเป็นไปตามมาตรฐานสากล มีการศึกษาข้อมูลและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวหลาย ๆ รูปแบบในหลายสถานที่ต่างกันทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อนำมาเป็นแบบแผน บูรณะ ปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนา สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวสามารถนำไปปรับใช้ในการส่งเสริมการตลาดโดยจำแนกตามเกณฑ์ของประชากรและลักษณะพฤติกรรมนักท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจด้านประสบการณ์ที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

4. จากผลสรุปด้านข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีต่อการท่องเที่ยวพบว่า อำเภอสีโคตตะบองมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแห่งทั้งยังมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติ แต่ยังคงขาดการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย ดังนั้นเพื่อดึงดูดผู้คนมาท่องเที่ยวหน่วยงานด้านการท่องเที่ยว ควรให้ความสำคัญในการร่วมมือกับผู้ประกอบการและชุมชนในการโฆษณาเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวผ่านช่องทางต่าง ๆ ให้มากขึ้น ตอบสนองการสื่อสารข้อมูลให้มีความทันสมัย รวดเร็ว ชัดเจน และเข้าถึงได้ง่าย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

1. ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในบริบทพื้นที่อำเภอสีโคตตะบองเท่านั้น ดังนั้นควรมีการศึกษาในพื้นที่อื่นของ สปป.ลาว และศึกษาเพิ่มเติมด้วยการวิจัยแบบผสมเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น สามารถนำไปกำหนดแผนการพัฒนาในระดับจังหวัดและระดับชาติเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

2. ศึกษาเพิ่มเติมของการวิจัยเชิงวิเคราะห์ SOAR หรือ SWOT analysis เพื่อให้ทราบ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค สิ่งที่ยากจะเป็น และผลลัพธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอสีโคตตะบอง เพื่อปรับปรุงศักยภาพที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถตอบสนองความคาดหวังและความต้องการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว สร้างความพึงพอใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งภายในและต่างประเทศให้มาเที่ยวชมมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งมายังกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ
รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยที่ได้สนับสนุนทุนการศึกษาตลอดระยะเวลาการศึกษา
และขอขอบพระคุณรัฐบาลแห่ง สปป.ลาว ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงผู้อยู่เบื้องหลัง
ความสำเร็จทุกท่าน ผู้วิจัยซาบซึ้งและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

รายการอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2562). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย *SPSS for windows* (พิมพ์ครั้งที่ 14). โรงพิมพ์สามลดา.
- กัลยา วานิชย์บัญชา และฐิตา วานิชย์บัญชา. (2561). การใช้ *SPSS for windows* ในการวิเคราะห์ข้อมูล (พิมพ์ครั้งที่ 31). โรงพิมพ์สามลดา.
- ฉัตรกรรณ์ สุริวรรณ. (2562). แนวคิดการปกครองชีวญาณด้านสิ่งแวดล้อม. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*, 15(1), 51-52.
- ชูชัย สมितिไกร. (2562). *พฤติกรรมผู้บริโภค* (พิมพ์ครั้งที่ 7). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐกานต์ พกฤษนันท์. (2561). เอกสารประกอบการสอนวิชา 66220159 ลักษณะและพฤติกรรมนักท่องเที่ยว. คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐฉิ จงชนะวัฒน์. (2560). แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี. [งานนิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- นุชประวีร์ ลิขิตศรีณย์ และคณะ. (2561). ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการใช้จ่ายส่วนประสมทางการตลาดในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย*, 13(2), 25-36.
- ประสิทธิ์ เวทประสิทธิ์, ศิริชัย เพชรรักษ์ และรังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2561). ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 6(2), 755-767.
- ปรัชญา บุญเดช และแสงแข บุญศิริ. (2561). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวถ้าเลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง. *วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 7(2), 122-138.
- ปรัชญากรณ์ ไชยคช, ดวงธิดา พัฒโน, ธนภฤช สุวรรณ, นกุล ชื่นพัก และวรลักษณ์ สลิตศศิวิมล. (2558). ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นหยงลูโละ ตำบลต้นหยงลูโละ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี. ใน *การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่* (หน้า 39-51). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. <https://bit.ly/3c0u6Pz>

- มัสลิน วุฒิสินธุ์. (2560). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางเลือกแบบผสมผสานในชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนตำบลท่าข้าม จังหวัดฉะเชิงเทรา. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 11(2), 439-450.
- รัมภาภัก ฤกษ์วีระวัฒนา, สุจิตรา ริมดุสิต, ปานฤทัย แห่งพุ่ม, ชิตชม กันจุฬา และฉันทัช วรรณณอม. (2565). การเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อศักยภาพที่พักโฮมสเตย์หมู่บ้านศรีวังเกต จังหวัดอุดรธานี. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 8(1), 90-100.
- เลิศพร ภาระสกุล. (2555). *พฤติกรรมนักท่องเที่ยว*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วลัยพร รุ่งตระกูลไพบูลย์. (2558). *พฤติกรรมนักท่องเที่ยว* (พิมพ์ครั้งที่ 6 ปรับปรุงแก้ไข). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วุฒิชชาติ สุนทรสมัย, ศรีญญา แสงลิ่มสุวรรณ, อธิมา พลภักษ์สรนันทน์, ชวนา อังคนุรักษ์พันธ์, ธนาวุฒิ โรจนรุ่งทวี, เนตรดาว ชัยเขต, สุจิตรา ศรีสุข, เกศริน อิ่มเล็ก และอรพร สดใส. (2550). *การถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็ง และความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่พักแรมแบบโฮมสเตย์ กรณีศึกษาดำบลเกาะช้างใต้ จังหวัดตราด*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศราววุฒิ ใจอดทน. (2561). แนวทางการพัฒนากายภาพแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ: กรณี ศึกษาป่าชุมชนเขาสามสิบส่างและเขาเขียว จังหวัด นครราชสีมา. *วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สจล.*, 27(2), 109-125.
- สมบัติ นามบุรี. (2562). ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(1), 183-197.
- อมรา ไชยมนตรี และวิภาวี ฤกษ์ณะภูติ. (2561). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษาวัดในนครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. *มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 35(3), 176-197.
- อรรถพร กีก้างพลู และกนกกานต์ แก้วนุช. (2560). แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานแหล่งท่องเที่ยวชุมชนชนอม จังหวัดนครศีธรรมราช. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 11(ฉบับพิเศษ), 139-157. <https://dtdc.ac.th/research/dtcjournal11special/>

- Cochran, W. G. (1977). *Sampling techniques* (3rd ed.). John Wiley & Sons.
- Justice, M. (2019). Sustainable development: Meaning, history, principles, pillars, and implications for human action: Literature review. *Cogent Social Sciences*, 5(1), 1-21.
- Ministry of Planning and Investment. (2016). *8th national socio-economic development plan (2016-2020)*. Vientiane capital, Lao People's Democratic Republic. <https://laopdr.un.org/en/13284-8th-national-socio-economic-development-plan-2016-2020>
- Planning and Investment Office of Sikhottabong District. (2020). *Establishment of the 6th five-year economic, and social development plan (2014-2019) and the 7th five-year economic and social development plan (2020-2025) of Sikhottabong district, Vientiane capital, Lao People's Democratic Republic*. Planning and Investment Office of Sikhottabong district.
- World Commission on Environment and Development. (1987). *The Brundtland report our common future*. Oxford University Press.
- Yusuf, I. D. S., Rostitawati, T., & Obie, M. (2019). Cultural and natural resources as a tourism destination in Gorontalo Regency-Indonesia: Its potentials, problem, and development. *International Journal of Tourism & Hospitality Reviews*, 6(2), 1-7.